

*

'אני וחברתי טמאה נאמנת על עצמה ואינה נאמנת על חברתה...' —
 אם אחד בא אצלו ומספר לו את עניניו, ובתוך ספורו ספר לו איזה דבר שהוא גנות לעצמו ולחברו —
 אינו מותר להאמינו רק על עצמו ולא על חברו. — וראיה לזה ממה דאמרינן בכתובות אני וחברתי
 טמאה נאמנת על עצמה ואינה נאמנת על חברתה. ועיין שם בגמרא דאיירי דליכא עדים דנשבית ומשום
 הכי אינה נאמנת רק על עצמה ולא על חברתה, דעומדת בחזקת טהרה. והכי נמי בענינו כל סתם איש
 מישראל עומד בחזקת כשר והגון, ואינו נאמן המספר רק על עצמו ולא עליו. (תפץ חיים — הלכות לשון
 הרע ז,ו ובבאר מים חיים).

דף כד

'שלי חדש ושל חברי ישן, שלי אינו מתוקן ושל חברי מתוקן' — התוס' הביאו מרש"י במקום אחר
 שהביא מפרשים 'חדש' — משום עומר. והקשו התוס' שלא מצינו בשום מקום שנחשדו עמי הארץ על
 החדש. ויש מי שכתב להוכיח שבדבר הנוגע לרבים, כגון שוחט לרבים או מוכר לרבים, צריך קבלה
 לכל דבר, לכך בסתמא אינו נאמן. (ע' משיב דבר ח"ב הלכות שחיטה א).
 יש מי שכתב להוכיח שאי אפשר להפריש תרומה מהתבואה החדשה קודם העומר משום שצריך שיהיו
 'שיריה ניכרים' ומותרים באכילה, וזו הלא שירייה אסורים. ולפי זה 'שלי חדש... שלי אינו מתוקן' דבר
 אחד הוא, כי כיון שהיא מהתבואה החדשה לכך אינה מתוקנת, שאי אפשר להפריש ממנה תרומה. (עפ"י
 פרי יצחק ח"א סו"י לה)

(ע"ב) 'בשכלי אומנותו בידו' — פירש מהרש"ל (ב'חכמת שלמה') עפ"י פרש"י, שכששואלים אותו אם
 מוכר תבואה אומר חדש ורע הוא ואינו רוצה למכור, וכלי אומנותו בידו, אם כן מוכח שרוצה
 למכור במקום אחר וגומלים הם זה את זה.

(וצ"ע אם כן מה טעמו של רבי יהודה, הלא אנו רואים שמשקר. ונראה לכאורה שאינו אומר בפירוש שלא בא למכור, אלא
 אומר לאנשים שכדאי להם לקנות אצל חברו ולא אצלו, ומ"מ יש ריעותא במה שכלי אומנותו בידו, שנראה שדעתו למכור
 במקום אחר ושם יאמר חברו עליו).

'אבל נשיאות כפים דאיסור עשה לא' — בפירוש דברי רבי יוסי (בשבת קיח) 'מימי לא עברתי על דברי חברי.
 יודע אני בעצמי שאיני כהן, אם אומרים לי חברי עלה לדוכן אני עולה, ובבאר התוס' שם שתמהו איזה איסור יש בדבר —
 ע' במובא ב'יוסף דעת' שם (חוברת קז) ובספרים הרבים המצוינים שם.

'גדולה חזקה...' — כבר דנו גדולי עולם על דינם של 'כהני חזקה' שאינם מיוחסים, האם מצד דין תורה
 הינם כהנים לכל דבר, אלא שמשום מעלה וסלסול ביוחסין הצריכו כתב יחוס או עדות גמורה, לענין
 עבודה. ואף לגבי אכילת תרומה מדאורייתא — לפי לשון אחת בגמרא להלן החמירו, משום חשש העלאה
 ליוחסין. או שמא נידונים כספק ולא כודאי מוחלט, אלא שלענין אותן זכויות שהם מוחזקים בהן —
 ממשיכים להחזיק מצד החזקה, אבל בתרומה דאורייתא אינם אוכלים מעיקר הדין, משום שאינם
 מיוחסים.

וכפי הצד הראשון, מבואר באופן פשוט מה שהכהנים נושאים כפיהם בזמן הזה, ואין חוששין שמא זרים

הם [ולכמה שיטות, זר הנושא כפיו עובר באיסור עשה מדאורייתא], וכן מובן שנותנים להם פדיון הבן, ובברכה. וכן בנם פטור מן הבכורה. אולם גם לפי הצד השני אפשר כדעת הסוברים שאין איסור דאורייתא בזר הנושא כפיו אלא משום ברכה לבטלה שלהרבה שיטות אינו מדאורייתא.

ואפילו לפי הצד הראשון, יש מקום לומר שאף שלכתחילה יש להצריך יחוס לענין עבודה, אין זה לעיכובא — אם אין כהן אחר מיוחס ותבטל העבודה בשל כך — כך כתב ה'חתם סופר' בתשובתו לרעק"א (י"ד רלו) על הקרבת קרבנות בזמן הזה. והביא מרבנו יחיאל מפריז שרצה להקריב בזה"ז. ואמנם אין הדבר מוסכם.

וזו לשון החזו"א (אה"ע ב,ז): 'ואפשר דבליכא כהן אחר לא העמידו חכמים דבריהם. לכן בזה"ז אי איתיהיב רשות להקריב קרבן פסח, אין לבטל בשביל שאין לנו כהן מיוחס, וסגי בבדיקת ד' אמהות, אף שאין לנו יחוס אבות עד כהן שעבד. ואפשר דהעמידו חכמים דבריהם אף כי האי גוונא. ושמענו שדנו בזה רבותנו אחרונים ז"ל, ועוד דנו משום חסרון תכלת לאבנט.'

כמו כן יש שכתבו שברבות העתים ומצוקות הימים וערוב הגליות, בטלה חזקת הכהנים, אף זו שהיתה קיימת בזמן התנאים והאמוראים, כי נתערבו בהם הרבה אחרים. — ע' בכל זה: מאירי קדושין סט: שו"ת מהרי"ט ח"א פה קמט; ים של שלמה — ב"ק פרק חמישי, לה; שו"ת חת"ס הנ"ל ובס"א; שא; שבות יעקב ח"א צג; שאילת יעב"ץ ח"א קלה; פתחי תשובה י"ד שה שכב; שו"ת בית אפרים או"ח ו; אחיעזר ח"ג לו; חזון איש שביעית ס אה"ע ג; שו"ת שבט הלוי ח"ג קס.

דף כה

הערות ובאורים בפשט

'בתרומה דרבנן' — פירוט שיטות הראשונים בסוגי הפירות החייבים בתרומות ומעשרות מדאורייתא ומדרבנן — ע' במובא בבכורות נד (חוברת פב).

'מעיקרא אכול בתרומה דרבנן, השתא אכול בתרומה דאורייתא. ואי בעית אימא, השתא נמי בתרומה דרבנן אכול, בתרומה דאורייתא לא אכול... הכי קאמר: לא במידי דאיכרי קדש... ולא במידי דאיכרי קדשים.'

לפי לישנא בתרא, הפסוק אשר לא יאכלו מקדש הקדשים מתפרש על תרומה וקודש. ועל כרחנו לומר לפי זה שתרומה-דרבנן איננה בכלל 'קודש', שהרי ממנה אכן אכלו. אלא שהטילו בה חכמים איסורים כתרומה, אבל במהותה איננה קודש.

ויש לומר שלפי הלשון הראשונה שעלו לאכול בתרומה דאורייתא, גם תרומה דרבנן בכלל 'קודש' היא, ומשום כך לשיטה זו לא ניתן לפרש 'קדש הקדשים' על תרומה, אלא על קדשי המקדש.

ויש להסביר שזהו בעצמו טעם מחלוקתם אם העלום מתרומה דרבנן לדאורייתא, שלפי לישנא קמא תרומה דרבנן ודאורייתא ענין אחד הם, שניהם קודש, ולכן הוחזקו מזה על זה. וללישנא בתרא — זה 'איסור' וזה 'קודש', הלכך אין חזקתם בתרומה שמדרבנן מועילה לתרומה דאורייתא כל עיקר (אגרות משה י"ד ח"א רל,א. ע"ש בהשלכות הנובעות מהסבר זה. עוד בבאור מחלוקת שתי הלשונות — ע' בשו"ת שבט הלוי ח"ג קס).

'אפילו למאן דאמר תרומה בזמן הזה דרבנן חלה דאורייתא שהרי שבע שכיבשו ושבע שחילקו